

Hoten i Arktis med Sverige i fokus

En kvalitativ fallstudie av hot-narrativ 2008–2019

Sebastian Blixte

Abstract

In recent years, the Arctic has attracted focus, news media and authorities have made it clear that tensions in security policies have increased. To gain a further understanding of how Sweden (as a state) relates to the Arctic region, this study examines official sources using narrative analysis through the lens of securitization theory. This study examines how Swedish official threat narratives are described and constructed in the period 2008-2019 and how these change over time.

Climate change is affecting the Arctic's delicate environment and its inhabitants, sea ice-melting creates new possibilities in extracting natural resources and new shipping lanes, these possibilities in turn creating new threats. Economic interest and increasing competitiveness have led to an worsened security policy situation. The threat narratives are conjoined and interact, generating in turn new threats. The narrative in the Arctic is one describing East-West interest in the region.

The threat narrative contains one recurring threat throughout the studied period, climate change. Changes in this narrative start as diffuse and vague descriptions of threats towards clear threats to the Arctic's environment and inhabitants. Over time, the main theme of the narrative shifts towards the militarization of the Arctic focusing on Russia. This affecting Sweden, a member of the Arctic Nordic countries, with its own Arctic territory to safeguard. This shift in the Swedish threat narrative is most likely not a solely Swedish phenomenon.

Key words: The Arctic, narrative analysis, threat narratives, securitization.

Words: 9999

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
1.1	Inledning	1
1.2	Bakgrund	1
1.3	Syfte och frågeställning	2
1.3.1	Forskningsfråga	2
2	Tidigare forskning	3
3	Teori	5
3.1	Säkerhetsisering	5
4	Metod och material	8
4.1	Forskningsdesign	8
4.1.1	Avgränsningar	8
4.1.2	Analysverktyg	9
4.1.3	Operationalisering av forskningsfrågan	9
4.2	Metodöversikt	10
4.3	Narrativ analys	10
4.4	Material och källkritik	12
5	Analys	14
5.1	Inledning	14
5.2	2008-2014	14
5.2.1	Vad är Narrativets huvudtema?	14
5.2.2	Vilka teman återfinns i narrativet?	15
5.2.3	Vem/vad ska skyddas?	18
5.2.4	Vad utgörs hoten utav?	18
5.3	2014–2019	19
5.3.1	Vad är narrativets huvudtema?	19
5.3.2	Vilka teman återfinns i narrativet?	21
5.3.3	Vem/vad ska skyddas?	22
5.3.4	Vad utgörs hoten utav?	23
5.4	Sammanfattning analys	24
5.4.1	Sammanfattning, 2008-2014	24
5.4.2	Sammanfattning, 2014-2019	24
6	Resultatdiskussion	26

6.1.1	Svar på forskningsfrågan: ”Hur har svenska offentliga hot-narrativ om Arktis förändrats över tid?”	26
6.1.2	Likheter och skillnader, 2008-2019	26
6.1.3	Resultatdiskussion.....	27
7	Diskussion och slutsatser	28
8	Referenser	30

1 Introduktion

1.1 Inledning

Inspiration till denna uppsats tar avstamp i huvudsak från empiriska observationer avseende hotbeskrivningar om Arktis. Detta ledde till uppfattningen om behovet av att studera detta fenomen för att ge en ökad förståelse kring hur Sverige förhåller sig till regionen.

De senaste årens nyhetsrapportering och publicerade artiklar från myndigheter gör gällande att Arktis är i fokus, med ett ökat fokus på säkerhet och tillhörande hotbeskrivningar. Rubriken på en ledare i Svenska Dagbladet ”*Arktis - en nationell säkerhetsangelägenhet*” (SVD 30/1 2020) fångar intresset ytterligare. Hur har en region som beskrivs som ett säkerhetspolitiskt lågspänningsområde blivit högaktuellt och hur navigerar sig Sverige i denna rådande situation? Sverige ett militärt alliansfritt land utan kust mot Arktis.

1.2 Bakgrund

Arktisregionen består av flera länder som befinner sig innanför en geografisk inringning (Arctic Discovery webbplats), stora stater såväl som småstater, militärt alliansfria stater såväl som NATO anslutna stater. Klimat, befolkning, naturtillgångar och sjötransport är områden som präglar regionen. Arktis historia har präglats av samarbete och regionen har historiskt varit ett lågspänningsområde. (Granholt, 2019, s. 3) Sverige är en del av denna regionen och benämner sig som ett Arktiskt land. I Sveriges strategi för den arktiska regionen beskrivs det att den offentliga debatten gör gällande att det närmast är en ’guldrush’ och kamp efter resurser vilket leder till en ökad konfliktnivå i regionen, men att detta inte stämmer. (Sveriges strategi för den arktiska regionen, 2011, s. 4, 7, 37). 2007 satte Ryssland sin flagga på havets botten under nordpolen, följande år deklarerade de fem arktiska kuststaterna, Arktis som en region av samarbete, men Arktis betydelse för nationell säkerhet och försvarspolicys varierar i regionen. (Østhagen, 2017, s. 242) De senaste två årtiondena har varit utmanande på grund av faktorer relaterade till miljö, ekonomi och regional politik, och det senaste årtiondet har Arktis fått mycket uppmärksamhet relaterat till klimatförändringar, naturtillgångar och ökad militär närvaro i området. (Padrtova, 2019, s. 37; Østhagen, 2017, s. 239) Sedan Rysslands annektering av Krim år 2014, har norra Europa utökat sitt försvarssamarbete med

USA och NATO och Arktis fortsätter att gå mot att bli en ny strategisk viktig plats. (Heier, 2018, s. 267; Romaniuk, 2013, s. 6)

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att undersöka hot och dess beskrivningar, genom empiriska observationer av hotbeskrivningar om Arktis, analysera hot-narrativen och knyta till teori om säkerhetsisering för att avtäckta vad svenska staten och myndigheter konstruerar som hot. Fallet är Arktis, vilket är ett fenomen som är dagsaktuellt.

Det säkerhetspolitiska tonläget i Arktis har ökat (Romaniuk, 2013. s. 4–6) och det finns ett behov att genomföra ytterligare forskning ur ett svenskt perspektiv, för få en vidare förståelse för hur Arktisregionen förhåller sig till Sverige, genom att lyfta fram hur hot-narrativen beskrivs och konstrueras över tid. Denna uppsatsen undersöker deskriptivt och jämförande över tid hur hotnarrativen kring Arktis beskrivs av Sveriges stat via riksdag, regering och myndigheter samt hur de konstrueras under perioden 2008–2019.

1.3.1 Forskningsfråga

- *”Hur har svenska offentliga hot-narrativ om Arktis förändrats över tid?”*

2 Tidigare forskning

Nedan presenteras en forskningsöversikt kring säkerhetsstudier om Arktis samt säkerhetisering och om uppkomsten av hotnarrativ. Ingen tidigare forskning har som ansats att beskriva hot-narrativ och konstruktionen av hot-narrativ direkt kopplat till Arktis. Däremot återfinns forskning inriktat på konstruktionen av hot, säkerhetsstudier om Arktis och studier om uppkomsten av hot-narrativ.

Barbora Padrtova har i sin forskning undersökt säkerhetisering i Arktisregionen utifrån medias roll, och undersökte de stora nyhetstidningarna i USA, vilka säkerhets narrativ som framträdde under perioden 2008–2016. Padrtova beskriver att media kan utgöra en säkerhetiseringsaktör och säkerhetiseringsteorin är lämplig att nyttja för att den även fångar upp icke traditionella referensobjekt så som miljö, ekonomi och samhälle. (Padrtova, 2019, s. 37–44)

Dagmar Rychnovská har i sin forskning undersökt meningen med hot och processen härrörande hotkonstruktioner utifrån säkerhetiseringsteorin, hur säkerhetshot är tolkade i den sociala miljön och hur de är länkade till andra aktörer och processer i internationell politik. Rychnovská undersöker hotkonstruktionerna kopplat till säkerhetisering av hot inom ramen för terrorism och Förenta Nationernas säkerhetsråd efter terroristattacker den 11 september 2001 i USA. (Rychnovská, 2014, s. 9–26)

Johan Eriksson forskar om hotbilder och om hur hotbilder hamnar på den politiska dagordningen, i sin morfologi *”kampen om hotbilden – rutin och drama i svensk säkerhetspolitik”*, beskriver Eriksson svensk säkerhetspolitik och hotbilders konstruktion och gestaltning. Eriksson berör även säkerhetsstudier och säkerhetisering i sin forskning. (Eriksson, 2004)

Croft och Moore undersöker i sin artikel *”the evolution of threat narratives in the age of terror: understanding terrorist threats in Britain”* uppkomsten av hot-narrativ i terrorism utifrån att skapa förståelse för terroristhot i Storbritannien. (Croft & Moore, 2010)

Scott Nicholas Romaniuk har i sin forskning undersökt Arktis utifrån säkerhetisering och militarisering. Romaniuk tittar närmare på hur de senaste förändringarna mot ett försämrat säkerhetsläge ser ut inom områden så som, suveränitet och jurisdiktion, energi och expanderande ekonomier och elementen av militarisering och säkerhetisering i Arktisregionen. (Romaniuk, 2013)

Tormod Heier har i sin artikel "*Avoiding war: How should northern europe respond to the US-Russian rivalry*" undersökt norra Europas förhållande till Arktisregionen och beskrivit säkerhetssituationen och det förändrade säkerhetsläget. (Heier, 2018)

Andreas Østhagen beskriver i sin artikel "*Geopolitics and security in the Arctic: what role for the EU?*" den nuvarande säkerhetssituation i Arktis vad Østhagen beskriver som utmaningar kopplat till energiresurser och Europeiska unionens roll i Arktisk säkerhet. (Østhagen, 2017)

3 Teori

3.1 Säkerhetisering

Säkerhetiseringsteorin är vald utifrån uppsatsens forskningsfråga, teorin är applicerbar för att beskriva hur hot är konstruerade från ett konstruktivistiskt synsätt, att hot är socialt konstruerade. (Rychnovská, 2014, s. 9–10) Vidare kan även säkerhetiseringsteorin förklara hur och om olika områden, objekt, ämnen har blivit säkerhetiserade, vad säkerhet är, hur säkerhet skapas och vad säkerhet gör, det vill säga att teorin även går att nyttja till en annan typ av mer långtgående analys än vad denna uppsatsen tar i anspråk. (Vuori, 2016, s. 64–65)

Säkerhetisering ingår i den konstruktivistiska teorin och utvecklades av Köpenhamnskolans Ole Weaver och Barry Buzan. Ole Weaver är den som ursprungligen utvecklade säkerhetiseringsteorin. Teorin var utvecklad för osäkerhetisering i Europa i slutet av kalla kriget. Teorin fokuserar på sättet att tala om hot och säkerhet och hur det ger politiska konsekvenser, vilket säkerhetiseringsteorin kan fånga upp. (Gustavsson och Tallberg, 2014, s. 107; Weaver, 1989, s. 26; Vuori, 2016, s. 65, 71)

Säkerhetiseringsteorin utgår från att vad som helst kan bli säkerhetiserat, från ett objekt så som staten, nationen, likväl andra hot som hotar referensobjektet kan bli säkerhetiserat, exempelvis identitet, ekonomi, globaluppvärmning till HIV/AIDS. (Krause & Williams, 2018, s. 9)

Speech act är en central del i säkerhetiseringsteorin, speech act är uttalandet från en aktör. Aktören kan vara media, en myndighet, en person, en stat. Det som analyseras är att något är uttalat, uttalat av vem och med vilken framgång i den uttalade kontexten. (Krause & Williams, s. 9, Padrtova, 2019, s. 37)

Den säkerhetiseringsaktör (securitization actor) som genom ett uttalande (Speech act) om att ett existentiellt hot mot referensobjektet föreligger, genomför det som Buzan et al. beskriver som ett 'securitization move', uttalandet i sig blir inte säkerhetiserat förrän åhörarna (audience) accepterar det som ett existentiellt hot. (Buzan et al. 1998, s. 25)

Det vill säga att för en säkerhetsisering skall ske behöver det finnas en säkerhetsiseringsaktör som genom "speech act" påtalar ett existentiellt hot som har värde för det som skall skyddas (Referensobjektet), så att den som är åhörare (audience) av uttalandet "Speech act" accepterar extraordinära åtgärder för att skydda det som uttalas vara skyddsvärt. Det vill säga att referensobjektet är utsatt och under hot (Vuori, 2016, s. 65; Buzan et al. 1998, s. 25–26, 33)

Buzan et al. beskriver att "*securitization can thus be seen as a more extreme version of politization.*" (Buzan et al. 1998, s. 23) Skalan kan vara från att ett ämne är icke-politiserat, politiserat till att det blir säkerhetsiserat. Icke-politiserat innebär att staten inte behandlar ämnet mer än i offentlig debatt. Politiserat innebär att det är en del av offentliga policys och kräver politiska beslut och resursallokering. Säkerhetsiserat innebär att ämnet är presenterat som ett existentiellt hot och kräver snabba åtgärder och rättfärdiga åtgärder som är utanför ordinarie politiskt tillvägagångssätt. (Buzan et al. 1998, s. 23–24)

Buzan et al. beskriver att säkerhetsisering är en intersubjektiv process och att olika stater har olika utgångspunkter för hur man definierat ett hot. Där ett hot kan uppfattas objektivt, det vill säga som ett reellt hot, existerande eller uppfattas subjektivt, att det är ett upplevt hot. Säkerhetsisering är enligt Buzan et al. "*intersubjective and socially constructed*" (Buzan et al. 1998, s. 31) och återfinns i fem stycken definierade sektorer. Den militära sektorn, miljösektorn, ekonomiska sektorn, samhällsliga sektorn och den politiska sektorn. Referensobjektet, den säkerhetsiserade aktören och de funktionella aktörerna återfinns i alla sektorerna och kan påverka och samspela med varandra. (Buzan et al. 1998, s. 21–23, 29–31)

Säkerhetsiseringsteorin har med tiden utvecklats med olika synsätt på hur analysen av säkerhetsiseringen genomförs. (Vuori, 2016, s. 71) Vilket innebär att det finns olika tillvägagångssätt för att analysera säkerhetsisering. Där Balzacq lyfter fram vikten av 'audiences', vilket är åhörarna som tar del av 'speech act' uttalandet. Balzacq beskriver att åhörarna inte enbart skall ses som en kategori vilka endast är mottagare utan mer i ett perspektiv av växelverkande funktion, mellan aktör och åhörare. (Balzacq, 2011, s. 2)

Köpenhamnskolans grundar sig på tre analysnivåer. 1. Referensobjektet – vilket är objektet som säkerhetsiseras. 2. Säkerhetsiserande aktör – vem talar om 'säkerhet'. 3. Funktionella aktörer – vilkas agerande har signifikant effekt på skapande av säkerhet. (Balzacq, 2011, s. 35; Buzan et al. 1998, s. 36)

Kritik som riktats mot säkerhetsiseringsteorin är dels riktat mot socialkonstruktivism inom internationella relationer, att det kan ses som 'metateori' mer än en specifik teori. Där frågeställningar lyfts upp om vilken typ av teori säkerhetsiseringsteorin är, var distinktionen mellan teoretiskt ramverk och teori går. Vuori beskriver även att det är viktigt att förstå, att säkerhetsiseringsteorin består av ett teoretiskt ramverk, och att en säkerhetsiseringsprocess inte ser lika dan ut eller ter sig identiskt, däremot

är det viktigt att ta i beaktande att tillämpningen av det ursprungliga konceptet inte sträcks ut för mycket. (Vouri, 2016, s. 64, 68–71)

4 Metod och material

4.1 Forskningsdesign

Denna uppsats utgår från kvalitativ fallstudiedesign, där fallet är Arktis. Det är en jämförande studie över tid där kontexten är Arktis och beskrivning av offentliga hot-narrativ med en tidsaxel som går från åren 2008 till 2019. (Esaiasson et al. 2017, s. 109)

Uppsatsen undersöker deskriptivt hur Sveriges offentliga hot-narrativ beskrivs över tid genom att använda kvalitativ textanalys (Esaiasson et al. 2017, s. 211). Uppsatsen har en beskrivande ansats, då syftet är att beskriva hur hot-narrativen och hotkonstruktionen presenteras av svenska myndigheter. Det är en teorikonsumerande studie då studien använder den befintliga säkerhetsiseringsteorin för att genomföra analysen. (Esaiasson et al. 2017, s. 37, 42).

Det empiriska materialet systematiseras och kategoriseras utifrån narrativ analys med hjälp av analysverktyget. (Esaiasson et al. 2017, s. 213)

Analys och resultat, är indelat i två tidsspann. 2008-2014 och 2014-2019. Indelningen är kopplat till undersökta primärkällorna. Motivet till indelningen är försvarspropositionerna och den försvarspolitiska inriktningen. De är primärkällor som bedöms empiriskt viktiga, då det finns bred parlamentarisk konsensus kring dessa. (Eriksson, 2004, s 30) Jämförelsen över tid analyseras utifrån ett narrativ 2008-2014 gentemot ett narrativ 2014-2019 båda i sin helhet.

4.1.1 Avgränsningar

Studien inriktar sig på de presenterade hot-narrativen i text kopplat till Arktis. Utgivna av staten och dess myndigheter. Media och andra aktörer i den säkerhetspolitiska debatten är också intressanta och har beskrivits som aktörer i tidigare forskning, (Eriksson 2004, s. 16) Om media inkluderats i studien hade det empiriska materialet haft en större mångfald och kunnat bringa en mer övergripande och djuplodande analys om hur hotbeskrivningarna presenteras och konstrueras i Sverige om Arktis. (Esaiasson et al. 2017, s. 298)

Ett komplement till denna undersökning skulle kunna vara samtalsintervjuer med politiker och tjänstemän som varit delaktiga i framtagandet av dokumenten, och har insyn i frågor kring Arktis och hotbeskrivningar. Samtalsintervjuer har i denna uppsatsens valts bort, dels på grund av rådande läge med hänsyn till COVID-19 och på grund av tidsåtgången för att hinna färdigställa uppsatsen. Samtalsintervjuerna hade kunnat tillföra det som inte skrivits in i dokumenten och på sätt kunna tillföra en bredare beskrivning.

Avgränsningar i studiens tidsspann, är 2008–2019. Avgränsningen är vald utifrån att det är en rimlig ansats undersöka under givna förutsättningar, dels för att det bedöms vara en tillräckligt lång tid för att undersöka förändringar. Studien startar med år 2008, vilket är valt utifrån den då nya försvarspolitiska propositionen presenterades och avslutas med år 2019, det år den senaste försvarspolitiska inriktningen presenterades.

4.1.2 Analysverktyg

Analysverktyget är utformad genom att analysfrågorna till forskningsfrågan besvaras med start på analysfrågorna kopplade till narrativet för respektive tidsperiod, för att utifrån narrativet vidare besvara resterande analysfrågor. Samtliga analysfrågor besvaras utifrån säkerhetsiseringsteorin. För att slutligen besvara forskningsfrågan.

4.1.3 Operationalisering av forskningsfrågan

- ***”Hur har svenska offentliga hot-narrativ om Arktis förändrats över tid?”***

För att besvara den övergripande frågeställningen används följande analysfrågor:

- *Vad är narrativets huvudtema?*
- *Vilka teman återfinns i narrativet?*
- *Vem/vad ska skyddas? (Referensobjektet)*
- *Vad utgörs hoten utav? (Vad hotar referensobjektet)*

4.2 Metodöversikt

För att uppnå god validitet har studien använt en operationalisering utifrån säkerhetsiseringsteorin. (Esaiasson et al. 2017, s. 58) och för att uppnå god reliabilitet, försöker uppsatsförfattaren beskriva utförligt och transparent hur studien gått till väga för att besvara analysfrågorna och vilka källor som nyttjats. (Esaiasson et al. 2017, s. 58, 232–233)

Det bör förtydligas att uppsatsen inte undersöker ett kausalt-orsakssamband utan det är beskrivningen som är i fokus, och följer Esaiasson et al. beskrivning: *”Snarare än att huvudsakligen fokusera på kausala varför-frågor så ställer sig textanalytikern oftare frågor om vad, vilka, hur och vilken sorts idéer som är rådande i en viss kontext och på vilket sätt dessa har förändrats över tid och plats”*. (Esaiasson et al. 2017, s. 212)

Texterna som utgör primärkällor är officiella statliga dokument. För att besvara uppsatsens frågeställningar, hur berättelsen om hot-narrativen presenteras över tid och hur svenska myndigheter konstruerar hot används narrativ analys. Studien fick ta i beaktande vilka som konstituerar hot-narrativ samt vilka texter som utgör ett representativt urval. (Robertsson, 2018, s. 22) Ambitionen i denna uppsatsen är inte att förklara varför hotbilderna ser ut som de gör eller hur stater agerar på dessa. Utan syftet med vald metod är att lyfta ut hotnarrativet över tid.

Andra metoder inom kvalitativ textanalys hade kunnat vara användbara i denna undersökning, men med metoden narrativ analys så bedöms uppsatsen bättre kunna besvara forskningsfrågan, genom att avtäcka de hot-beskrivningar som framträder genom den berättelse som återfinns i textmaterialet, narrativet. Genom att identifiera hot-beskrivningar och beskriva dessa utifrån ett narrativ, kopplas de till teorin.

4.3 Narrativ analys

Robertsson beskriver att *”narrativ fungerar som en grundläggande tolkningsram som hjälper oss att organisera våra verksamheter och gör världen begriplig”* (Robertsson, 2018, s. 221)

Robertsson beskriver att med narrativanalys går det att få en mer nyanserad bild, genom att fånga det som uteblir likväl det som framgår i berättelsen. Vidare beskriver Robertsson att den narrativa analysen har sina rötter i litterär analys och har använts av historiker och att förskjutning från representationell till ontologisk narrativitet skett samt att metoden används inom flera forskningsområden där ibland samhällsvetenskap. (Robertsson, 2018, s. 219–221).

Esaiasson et al. beskriver att ett narrativ är, när olika typer av fakta sätts ihop och på så sätt skapar en berättelse, med en början och ett slut. Med betoning på hur en historia berättas, vad som omnämns eller utelämnas i historien, vilka motiv och orsaker som framträder. Även tidsaxeln är viktig avseende när olika delar av historien uppträder i berättelsen. (Esaiasson et al. 2017, s. 220-221)

Beroende på forskningsproblem och källmaterial påverkas den narrativa metoden. (Robertsson, 2018, s. 224-225) För att analysera narrativen operationaliseras analysenheten genom att besvara frågeställningar till texterna. (Esaiasson et al. 2017, s. 21-22, 216)

För att studera narrativen och besvara mina analysfrågor är analysobjektet hot, hoten bryts i sin tur ner i kategorier utifrån den så kallade *"kategoriell-innehållsliga läsarten"* (Robertsson, 2018, s. 230). Det innebär att kategorier i mitt källmaterial definieras, för att sedan välja ut separata beskrivningar och samla dessa i kategorier/teman. (Robertsson, 2018, s. 230). Analysen av primärkällorna genomfördes utifrån säkerhetsiseringsteorin och utgår från hotkonstruktionen: 1. *"A referensobjekt that wick is to be secured"* - Vad är hotat? (Referensobjekt) och 2. *"A threat that wick threatens the referensobjekt"* - Av vad? (Hot mot referensobjekt). (Vouri, 2016, s. 65) Genomläsning av materialet genomfördes flera gånger, för att på så sätt få distans till och reflektera över materialet. Därefter kategoriserades berättelserna och dess hotbeskrivningar, genom att färgmarkera olika berättelser, stora som små utifrån vilken typ av hot som beskrevs och hur de flätades samman i berättelsen. Därefter analyserades materialet utifrån analysfrågorna. Identifierade berättelser/hotbeskrivningar utifrån framträdande teman färgmarkerades och analyserades ytterligare och därefter besvarades analysfrågorna i fallande ordning. Ett narrativ i taget. De hotbeskrivningar som framkom inom respektive tema presenteras som ett narrativ 2008-2014 och ett narrativ 2014-2019.

Uppsatsförfattarens tolkning av texten kommer fokusera på Robertsson beskriver att *"Denna läsart fokuserar på berättelsens innehåll som det manifesteras i separata delar av den och oberoende av sammanhanget som den fullständiga berättelsen ingår i"*. (Robertsson, 2018, s. 230). Det innebär att jag via mina primärkällor försöker återge vad som framkommer i form av primärkällornas narrativ. På grund av storleken på primärkällornas, kan det dock vara svårt, vilket innebär att det som framkommer, blir en sammanfattning av mitt resultat, och kan ha formen av ett ytterligare narrativ, uppsatsförfattarens. Vilket innebär att en medvetenhet finns om denna problematik. Ett sätt att ta sig an denna problematik, är att stödja belägg för tolkningen med citat. (Robertsson, 2018, s. 242-244).

Robertsson beskriver att kritiken mot narrativ metod är, att den inte kan reproduceras av andra forskare, men till försvar så påverkas alla lästa texter av tolkning. Det viktiga inom värdering i narrativ forskning är delning av resultat för att på så sätt ge möjligheten till andra forskare att följa vad forskaren kommit fram till och se ifall de själva finner argumenten övertygande. För att generalisera behövs specifika narrativ knytas till andra återkommande narrativ, aktörer större än den enskilda individen. (Robertsson, 2018. s. 242–247.)

4.4 Material och källkritik

Vilket material är då lämpligt att utgå ifrån för att få en så precis bild som möjligt av hotbildsbeskrivningarna? Eriksson beskriver i sin morfologi ”Kampen om hotbilden” att han i sina studier om hotbilder i svensk säkerhetspolitik nyttjat källmaterial av det som svenska myndigheter och beslutsfattare definierat som ’säkerhetspolitik’. Eriksson beskriver att därmed blir försvarspropositioner viktiga då det är där den officiella hotbilden beskrivs och får en stark politisk ställning genom det konsensuskapandet som sker i det parlamentariska forumet. (Eriksson, 2004, s 30)

För att uppnå en god validitet och reliabilitet, tar denna studie i beaktande tidigare forskningsansatser, och hur de reflekterat kring urvalet av material. (Boréus & Bergström, 2018, s. 40) Här får studien utgå från att välja strategiskt för det som bäst uppfyller extern och intern källkritik. Det vill säga att de källor jag använder för att styrka något, är autentiska och innehållet trovärdigt. Genom att använda mig av ett källkritiskt synsätt vid urval av källor, vilket Esaiasson et al. beskriver som äkthet, oberoende, samtidighet och tendens. (Esaiasson et al. 2017, s. 298; Boréus & Bergström, 2018, s. 41)

Uppsatsens undersöker 31 primärkällor totalt. 17 stycken 2008-2014 och 14 stycken 2014-2019. Primärkällorna utgörs av regeringens försvarspolitiska propositioner, försvarsutskottets betänkanden, försvarsdepartementets propositioner och departementsserie samt rapporter. Utrikesutskottets betänkanden, utrikesdepartementets skrivelser, Sveriges strategi för den arktiska regionen. Försvarsmaktens perspektivstudier, Försvarsmaktens militärstrategiska doktrin, Försvarsmaktens Militära underrättelse- och säkerhetstjänsts årsrapporter. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap långsiktiga strategiska analys och beredning.

De texthandlingar som är utvalda, är de som innehåller någon form av dokumentation om Arktis. Urvalet har ett fokus på hot-beskrivningar, Arktis och säkerhetspolitik. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Försvarsmakten tillför en ytterligare mångfald till materialet. Båda är myndigheter

som är hotbilda-producenter och uttolkare i det säkerhetspolitiska etablissemang. (Eriksson, 2004, s. 89)

Vid studier av beskrivningar av hot och säkerhetspolitik uppstår problematiken med sekretess, vilket gör att det kan finnas en del material som hade varit intressant för undersökningen, vilket hade kunnat tillföra och belysa beskrivningen och konstruktionen av hot-narrativ på ett mer detaljrikare plan. Men för denna studien påverkar det inte möjligheten att besvara forskningsfrågan på ett adekvat sätt, då statliga myndigheter har god transparens, då de under lång tid varit tvungna att skapa arkiv (Esaiasson et al. 2017, s. 290) vilket ger goda möjligheter att söka och få tillgång på material för undersökningen.

5   Analys

5.1   Inledning

I denna del besvaras respektive analysfråga utifrån och igenom säkerhetiseringsteorins lins. Beskrivningen av hot i Arktis under perioden 2008–2014 och 2014–2019 tar sig i form av en berättelse om en pågående utveckling i Arktisregionen. Narrativet 2008–2014 startar tidsmässigt med proposition ett användbart försvar och slutar med Försvarmaktens perspektivstudie 2013. Narrativet 2014–2019 startar tidsmässigt med proposition Sveriges försvar 2014–2016 och fortsätter sedan till slutet med Försvarspolitisk inriktning, värnkraft 2019.

5.2   2008-2014

5.2.1   Vad är Narrativets huvudtema?

I narrativets huvudtema framträder klimatförändringarna som det största hotet, mot människor och miljö. I utrikesutskottets betänkande 2012/13:UU7 beskrivs det mest framträdande hotet i narrativet *”Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en bredare säkerhetspolitik måste erkänna hoten mot vår miljö som vår tids stora utmaning och fundamentala hot.”* (2012/13:UU7, s. 58) Isavsmältningen i Arktis skapar följd effekter, med nya möjligheter för energi och transporter, men det beskrivs samtidigt att nya hot framträder. Nordeuropa beskrivs få en strategisk betydelse. Med ett ökat ekonomiskt samarbete och handelsutbyte i Sveriges närområde skulle det kunna medföra risker för miljön, och att det är av stor vikt att skydda den känsliga miljön och människorna som bor där. (prop. 2008/09:140, s. 7, 28; Bet. 2011/12:UU1, s. 19) Vilka de nya hoten är och vilka de nya möjligheterna är, utvecklas inte vidare, Nordeuropa nämns bli strategiskt viktigt och även Sveriges närområde tas upp i sammanhanget. Vad som hotar och hur det hotar är vagt beskrivet i narrativet. Klimatförändringarna i Arktis beskrivs som en växande utmaning och att Arktiska rådet ska verka för en hållbar utveckling för människor, miljö men även sociala frågor och att den biologiska mångfalden måste bevaras. Den arktiska miljön beskrivs som känslig, och det är återkommande beskrivningar om att skydda befolkningen, men specificeras till att omfatta befolkningens ekonomi, hälsa, kulturer och traditionella inkomstområden så som jakt, fiske och rennäring. Vilket beskrivs viktigt att skydda för den kulturella stabiliteten. Vilken befolkning som

åsyftas preciseras inte, utan det kan vara ett rimligt antagande att det är de boende i Arktis regionen. Vad som vidare återkommer och träder fram i narrativet är att isavsmältningen leder till ökat intresse för exploatering av naturresurser och att det skapar nya transportmöjligheter för sjöfart, vilket gör att Arktis får ett maktstrategiskt läge och skapar en försämrad säkerhetspolitisk situation. Det beskrivs återkommande att nya möjligheter framträder men även säkerhetspolitiska risker, med helt nya konflikter och eventuellt ökad militär närvaro till följd av klimatförändringarna. Det beskrivs återkommande att det är viktigt att värna om den Arktiska miljön, mot oljeutsläpp, oljeborrning. (Bet. 2011/12:UU3, s. 20, 28-29; Bet. 2011/12:UU9, s. 18; Bet. 2012/13:UU3, s. 19, 39) Det kan uppfattas som att det huvudsakliga hotet i narrativet är klimatförändringen och att hoten är sin tur i huvudsak är riktat mot Arktis, Arktis miljö och befolkning då benämningarna som regionen, polarregionerna används, även om det beskrivs att Sveriges närmiljö kan påverkas. Vilket kan uppfattas i narrativet som en indirekt påverkan på Sverige. De åtta arktiska staterna, ihop med länder som inte har någon landgräns mot Arktis nämns i sammanhanget, att den ökade rivaliteten om naturresurser och de nya transportmöjligheterna kan riskera att leda till en konkurrens och inverka negativt på den säkerhetspolitiska utvecklingen. Klimatförändringarna beskrivs ge en ökad militärstrategisk betydelse, och geostrategiska följd effekter inom energi, miljö, sjöfart, säkerhet samt en negativ påverkan på miljön, med stora risker för oljeutsläpp och olyckor. (Bet. 2009/10:UU3, s. 7; 2011/12:UU9, s. 18; 2012/13:UU3, s. 19, 39; MSB, 2011, s. 25-26; 2013/13:UU14, s. 15; Ds. 2013:33, s. 115; FM PERP, 2013, s. 61-62)

5.2.2 Vilka teman återfinns i narrativet?

Teman som träder fram ur narrativets huvudtema är berättelser om hotbeskrivningar som utgår från hotet av klimatförändringarna och de smältandande havsisarna, vilka flätas samman med berättelser som skapar teman om nya hot utifrån följd effekterna av klimatförändringarna.

Det första temat som träder fram är hotet från de nya möjligheterna av utvinning av naturresurser, i regeringens proposition ett användbart försvar beskrivs att *"I takt med att intresset för resursutvinning har ökat markant har också frågan om jurisdiktion över potentiellt resursrika områden på havsbotten kommit upp på den politiska agendan."* (Prop 2008/08:140, s. 27) och vidare beskrivs att *"betydelsen av naturresurser och energiförekomster påverkar den säkerhetspolitiska, och till en del den militära utvecklingen i Europa"* (Prop 2008/08:140, s. 28) och att *"Ryssland är också en av flera aktörer i frågor som rör råvaru- och energitillgångar i Barents hav och Arktis."* (Prop 2008/08:140, s. 25) Citaten kan tolkas som att naturresurserna är en källa till risker för konflikt mellan olika stater som har intresse för att utvinna dessa och att intresset för resursutvinning påverkar den säkerhetspolitiska och den militära utvecklingen i Europa. Sverige kan ses som staten Sverige, en del av Europa och det kan tolkas som att utvecklingen även påverkar Sverige, även om det inte uttryckligen nämns. Ryssland nämns specifikt

som en av flera aktörer, vilka har intressen för utvinningen av resurserna, anledningen till detta kan tolkas utifrån Rysslands betydelse i svensk säkerhetspolitik kopplat till kalla kriget. Ryssland omnämns även utifrån att landet bedöms vilja agera för att återfå sin stormaktsroll och beskrivs *”genom sitt agerande visar Ryssland att landet är berett att med militära medel skydda sina intressen, såsom energitillgångar i Arktis.”* (FM PERP, 2013, s. 19) Vidare i detta temat är det återkommande beskrivningar av att klimatförändringarna leder till ett ökat intresse för exploatering av naturresurser och att det finns betydande del av världens energiresurser i Arktis, så som olja, gas och mineraler (MUST, 2012, s. 5; MSB, 2012, s. 99). Det beskrivs att Sverige inte har några egna anspråk på naturresurser i Arktis men att naturresurserna är en källa till säkerhetspolitisk spänning och ökat militärt intresse. (2013:14:FÖU7, s. 8; 2013/14:UU14, s. 15) Det är inga direkt uttalade hot utan beskrivningarna kan tolkas som att det finns risker för konflikter mellan stater, det säkerhetspolitiska och militära intresset kan tolkas som att det kan utgöra ett framtida hot mot Sverige utifrån svensk suveränitet, men att även för alla stater som har engagemang i regionen.

Det andra temat som träder fram är hoten från de nya transportmöjligheterna. I Sveriges strategi för Arktis regionen beskrivs att *”De allt varmare sommarperioderna i Arktis har lett till ett allt mindre istäcke vilket kommer att skapa nya möjligheter till utökade sjötransporter norr om Ryssland via Nordostpassagen och norr om Kanada och USA via Nordvästpassagen. Via Nordostpassagen förkortas distansen från Asien till Europa eller omvänt avsevärt. Ökade sjötransporter innebär också ökade risker”*. (Sveriges strategiska inriktning för Arktis regionen, 2011, s. 7) Det framgår att de ökade sjötransporterna skapar nya möjligheter men även risker, det framkommer inte vilka möjligheterna är eller vilken typ av risker som det medför. Vidare narrativet utvecklas riskerna och det beskrivs att det miljö och klimatmässigt är en farlig utveckling. I bet. 2011/12:UU9 beskrivs att *”denna trafik ökar naturligtvis dramatiskt risken för olyckor och därmed risken för olje-utsläpp.”* (2011/12:UU9, s. 18) och att en av de största förändringarna i regionen är att den öppnas upp för sjöfart, vilket beskrivs ha kopplingar till ökad aktivitet i regionen, men även kan öka Arktis betydelse för sjögående delar i USA:s robotförsvar. De nya möjligheterna för transporter beskrivs ha kopplingar till säkerhetsproblem och att ihop med exploatering av naturresurser kan det leda till ökad politisk spänning i Arktis. (MSB, 2011, s. 7, 25, 98; bet. 2012/13:UU3, s. 38-39; MUST, 2013, s. 5, 18, 58) Det beskrivs även i proposition ett användbart försvar att ihop med de nya förutsättningarna för energi och sjötransporter i norr så får Barentsregionen och därmed också Nordeuropa ökad strategisk betydelse. (Prop. 2008/09:140, s.27) Den ökade transportmöjligheten beskrivs vagt i Sveriges strategi för Arktis regionen, men utvecklas vidare till att miljön i Arktis kan bli dramatiskt påverkat av olyckor och oljeutsläpp. Vilket kan tolkas som ett hot mot den Arktiska miljön. Även Arktis ökade strategiska betydelse nämns ihop med säkerhetsproblem, vad det innebär utvecklas inte vidare utan är vagt beskrivet, utan det beskrivs som risker och kan tolkas som det kan innebära framtida hot.

Det tredje temat som träder fram är Arktis som en strategisk och militärstrategisk region. Temat är tätt hopflätat med berättelserna i ovanstående teman. Arktis beskrivs återkommande i narrativet att utvecklingen i regionen medför att Arktisregionen får en ökad strategisk betydelse och även Nordeuropa. Hur den ökade strategiska betydelsen hotar eller vad den hotar beskrivs inte vidare. Det som vidare beskrivs är att *”Östersjöområdet samt Barentshav och Arktis har fått en ökad strategisk betydelse för flera aktörer, och däribland Ryssland”* (prop. 2008/09:14, s. 28) De tre områden som nämns i ovanstående citat, kan tolkas vara säkerhetspolitiskt intressanta ur svenskt perspektiv, Ryssland är den enda stat som lyfts fram. Vidare beskrivs Ryssland har en strategi för att utveckla Arktis regionen och att Arktis är en viktig militärstrategisk region för landet, vilket beskrivs vara kopplat till Kolahalvön som den strategiskt viktiga platsen för den ryska kärnvapenförmågan. Ryssland beskrivs ha ett särskilt säkerhetspolitiskt intresse för regionen, där det ryska ubåtsburna kärnvapenstrategiska andraslagförmågan har sina baser på Kolahalvön. Rysslands basering på Kolahalvön sammankopplas i beskrivningarna med USA:s och NATOS ökade baseringsmöjligheter med sitt robotförsvar, och det beskrivs påvisa regionens militärstrategiska betydelse. Vidare beskrivs att naturresurser och nya transportleder kan leda till en ökad militärstrategisk betydelse. Detta med geostrategiska följd effekter som kan leda till osäkerhet i den säkerhetspolitiska utvecklingen. Det beskrivs att den militära närvaron anpassats till Arktis och att berörda stater moderniserar styrkor för att möta de miljö, ekonomiska och politiska utmaningar som Arktisregionen står inför, att den militära närvaron är fokuserad på hävda suveränitet och jurisdiktion. Den militära närvaron beskrivs i narrativet ha ökat, vilka de andra staterna är som moderniserar sina styrkor i regionen framkommer inte. Däremot lyfts Ryssland och USA/NATO fram och beskrivs i samband med strategisk kärnvapenförmåga och Arktiska regionens strategiska betydelse. Beskrivningarna nämner Arktisregionen och Nordeuropa, vilket kan tolkas som att utvecklingen kan hota Arktisregionen och Nordeuropa, med risk för spänningar mellan USA/NATO och Ryssland. Vad eller vem som utgör hotet eller vem som ska skyddas framgår inte i beskrivningarna, men att det är en utveckling som går emot ökad risk för säkerhetspolitisk spänning, vilket skulle kunna hota Arktisregionen och där med Sverige. (prop. 2008/09:140, s. 28; Ds. 2013:33, s. 116, 145-146; FM PERP, 2009, s. 12, 2013, s. 8, 58-59)

5.2.3 Vem/vad ska skyddas?

I narrativet finns fem referensobjekt, det mest centrala är **Arktis** och benämns som regionen och Arktiska regionen. Det andra är **Arktis miljö** som beskrivs på ett generellt plan och definieras inte tydligt, mer än det är miljön i Arktisregionen som åsyftas. Det som specifikt framträder i narrativet är Arktis känsliga miljö och biologisk mångfald som ska skyddas. Det tredje är **Arktis befolkning** som beskrivs generellt, där det får anses vara befolkningen som bor i Arktisregionen. Mer specifikt beskrivs befolkningens kulturer, sociala frågor, traditionella inkomstområden som jakt, fiske och rennäring och den kulturella stabiliteten ska skyddas. Det fjärde är **Sverige**, Sveriges säkerhet och suveränitet utifrån Sverige som en del av Arktis, Sverige som en del av Nordeuropa, men även utifrån beskrivningen Sveriges närområde. Det femte är **vår miljö**, och kan tolkas utifrån en generell beskrivning om miljön.

5.2.4 Vad utgörs hoten utav?

Hoten mot referensobjektet **Sverige** beskrivs primärt utgöras av den globala uppvärmningen kopplat till isavsmältning vilket beskrivs generera följd effekter genom att naturresurser blottläggs och nya transportvägar skapas via nordost och nordvästpassagen. De nya energiresurser som uppskattas kunna utvinna ur regionen, beskrivs kunna utgöra en risk utifrån den konkurrenssituation som uppstår mellan de länder som avser att utvinna dessa. Ryssland beskrivs ha ambitioner att hävda sina energiresurser, genom militär makt och att Arktis har fått ökad strategisk betydelse för flera aktörer, varav en aktör är Ryssland, vidare beskrivs att Arktis förblir en viktig militärstrategisk region för Ryssland. Vilket i sin tur beskrivs kan bidra till en ökad säkerhetspolitisk spänning i regionen. Den säkerhetspolitiska spänningen beskrivs förutom konkurrenssituationen om råvaror, kunna utgöras av isavsmältningen vilket medger USA:s sjögående robotförsvaret kan få mer rörlighet i Arktis i kombination av att Ryssland har ett ökat militärt intresse i regionen. Beskrivningarna om vad som utgör hot mot Sverige är vaga i narrativet, de återkommande beskrivningarna lämnas åt mottagaren att tolka, är hotet ett hot om ett framtida hot? Klimatförändringarna och isavsmältningen pekade ut som orsaken till den ökade konkurrensen om råvaror och skapandet av nya transportvägar. Mottagaren får dra slutsatsen själv, att ett försämrat säkerhetsläge utgör ett hot för Sveriges säkerhet. Rysslands ökade militära intresse för regionen och dess basering på Kolahalvön med sin nukleära andraslagförmåga, kan tolkas som att det hotar staten Sverige ihop med att USA:s robotförsvaret kan bli mer sjögående. Risken för att stater hamnar i konflikt hotar Sverige.

Hoten mot referensobjektet **Arktis miljö** beskrivs utgöras av klimatförändringar och de effekter som isavsmältningen medför. Hoten beskrivs utifrån att de nya möjligheterna till utvinning av naturresurser, så som olja, gas och mineraler och en ökad sjöfart med de nya transportvägarna, vilket medför påverkan på Arktis känsliga miljö, med ökad risk för oljeutsläpp och olyckor. Hoten är diffust

beskrivna, klimatförändringarna beskrivs vara en växande utmaning och att den ökade exploateringen av regionen med ökad mänsklig aktivitet ger följd effekter med att olja riskerar förorena miljön och påverka den biologiska mångfalden. Vem eller vilka som utgör hoten beskrivs inte vidare. Men att det kommer att påverka befolkningens hälsa och ekonomi i Arktis regionen.

Hoten mot referensobjektet **Arktis befolkning** beskrivs utgöras av klimatförändringarnas effekter utifrån att traditionella inkomstkällor från jakt, fiske och renskötsel kan bli påverkat, och därav deras kultur och i takt med att intresset för Arktis regionen ökar, ökar den mänskliga närvaron vilket kan ha en negativ påverkan på Arktis befolkning. Vilka befolkningen är, är inte vidare preciserat mer än att det får tolkas som att det är de människor som bor i Arktisregionen.

5.3 2014–2019

5.3.1 Vad är narrativets huvudtema?

Narrativets huvudtema kretsar kring hotet av militariseringen av Arktis. Försvarsutskottets betänkande 2014/15:FöU11, beskrivs i den offentliga utfrågningen att *”vi har nyligen kunnat konstatera att det har genomförts en mycket omfattande övning i Arktis. Man [Ryssland] har förklarat att man [Ryssland] numera har militära intressen i förhållande till Arktis. Så var det inte tidigare. Jag [försvarsministern] uppfattar att regimen i Ryssland är beredd att använda militär makt för att nå sina politiska syften. Det är klart att det är en grundläggande förändring.”* (2014/15:FöU11, s. 106). Det beskrivs att regeringens bedömning är att den säkerhetspolitiska försämringen i närområdet är till följd av Rysslands agerande, med ökad militär närvaro, förmåga och aktivitet i Sveriges närområde, inklusive Arktis. Ryssland beskrivs vidare som det största hotet mot regionens säkerhet. Vidare beskrivs det att Ryssland har initierat den militära uppbyggnaden av Arktis och har utvecklat nya förbandstyper och tillfört förmåga att verka i Arktis regionen, och att ett av förbanden är baserat i Nordvästra Ryssland, ca 300 km från Sverige. Ryssland beskrivs göra detta för att skydda egna intressen, men även för maktprojektion från området. Ryssland är återkommande i beskrivningarna kring Arktis i narrativet, där det nämns att landet har särskilt säkerhetspolitiskt intresse för regionen och att det pågår en rysk militarisering i regionen och att landet utvecklar förband med särskild Arktisk förmåga med ökad övningsverksamhet. Arktis beskrivs ha en central strategisk betydelse kopplat till baserna i Murmansk och dess ubåtsbaserade kärnvapenförmåga, som benämns som andraslagaförmåga och att det operativa djupet kan ses som otillräckligt då Kolahalvön kan exponeras. Vidare nämns Ryssland igen, att landet har i sin nya militärdoktrin från december 2014, för första gången öppet, deklarerat sina militära intentioner i Arktis och stärkt sin övervakningsförmåga i området för att följa alla rörelser till luft och till havs. Vidare beskrivs att *”delar av Sverige ligger i Arktis, och är att betrakta som vårt*

lands absoluta närområde” (Bet. 2015/16:UU11, s. 15) Sverige återkommer i temat i narrativet i beskrivningar om att konflikter, klimatförändringar och miljöhot kommer ha en direkt påverkan på vårt land. Sveriges relation till regionen lyfts fram i narrativet och Sveriges närområde beskrivs vidare i sammanhanget att Arktis och Östersjön är gränsområden mellan västliga och ryska intressen och att ökad militär närvaro och utplacering av styrkor innebär en ökad risk för konfrontation inkluderat militära incidenter, vilket kan leda till en eskalation. Den strategiska betydelsen av Arktis beskrivs inte bara utifrån Ryssland utan även USA och Kina nämns inom ramen för det strategiska intresset för Arktis, men det nämns även ‘andra avlägsna länder’ i sammanhanget, utan att benämna vilka, och att det är viktigt att värna om svenska intressen i norr. Det beskrivs vidare att *”Vi lever i en osäker värld och att den inte blivit mindre osäker de senaste åren. Vår del av världen är, och kommer vara en friktionsyta mellan öst och väst. Det handlar inte bara om östersjöregionen utan också om Arktis.”* (MUST, 2018, s. 54). Vidare beskrivs att Sveriges geografiska belägenhet har fått en ökad säkerhetspolitisk betydelse kopplat till intresset för Arktis det senaste decenniet. Vidare beskrivs att *”Försvarsberedningen bedömer den ökade ryska betoningen av landets intressen i Arktis och den ökade militära närvaron från olika aktörers sida gör det viktigt att ge akt på tendenser som kan leda till ökad spänning i regionen. Samtliga nordiska länder är arktiska stater och en konflikt som berör någon av dem kommer påverka Sverige”* (Ds. 2019:8, s 51) I Försvarsmaktens perspektivstudie beskrivs att framtidens försvarsmakt måste kunna möta framtidens breddade hotpektrum och beakta beroendet mellan stater avseende säkerhetssituationen i östersjöområdet och i Arktis. Vidare beskrivs att svenskt strategiskt tänkande inte tillräckligt har beaktat den ökade säkerhetspolitiska och militära utvecklingen i Arktis och hur det kan påverka Sverige. I narrativet lyfts både Arktis och Arktisregionen upp som en plats där det utspelar sig ett ökat militärt intresse, framträdande är också beskrivningarna om det ‘svenska närområdet’ och att Arktis är en del av detta, ‘svenska intressen’, ‘direkt påverkan på Sverige’ och att alla nordiska länder är Arktiska stater. Hotkonstruktionerna är relativt tydliga och gör gällande att den utvecklingen som sker i Arktis, har en påverkan Sverige och kan tolkas hota Sveriges suveränitet som stat men även nation. Ryssland är särskilt framträdande i temat, även om USA nämns och vidare även Kina något diffust. Vilket kan ses utifrån beskrivning om stormakters intresse i regionen och hotet av konflikt mellan dessa, även hota Sverige, nordiska stater och påverka regionen. (Prop. 2014/15:109, s. 29, 31-32; 2014/15:FöU11, s. 106; 2015/16:UU11, s. 15; FM PERP, 2016, s. 20, 30, 80, MSD, 2016, s. 31; MUST 2018, s. 54; 2019/20:FöU1, s. 24; ds 2019:8, s. 39, 42, 45, 50, 51)

5.3.2 Vilka teman återfinns i narrativet?

Det första temat som träder fram i narrativet är att klimatförändringar beskrivs utgöra ett hot mot Arktis miljö och befolkning. Klimatförändringarna beskrivs som ett av de största hoten i modern tid med effekter på både män, kvinnor, djur och natur i Arktis. Vidare beskrivs att en stor del av världens konflikter har sitt ursprung i miljöfaktorer och att det finns ett starkt samband mellan klimatförändringar och konflikter. Klimatförändringarna beskrivs utgöra utmaningar för den Arktiskaregionen där klimatförändringarna påverkar boende i Arktis, Sverige och övriga världen. Arktis beskrivs utgöra hem för 4 miljoner människor och att många urfolk levit i Arktis i årtusenden, och vad som lyfts fram är att ett av urfolken är samerna som lever i norra Sverige. Hoten mot Arktis beskrivs som allvarligare än någonsin, med dramatiska konsekvenser för växtliv, djur och människor. Smältande havsisar och klimatförändringar medger utvinning av naturresurser och att nya transportvägar öppnas, vilket beskrivs medföra risker för konflikter och miljö. Arktis beskrivs ha en unik natur och klimatförändringarna medför globala konsekvenser och utgör ett hot mot miljön och invånarna i Arktis. Det beskrivs viktigt att värna om urfolkens traditionella livsstil, förhindra skadliga utsläpp och skydda utrotningshotade arter och att ingen oljeutvinning sker i de känsliga marina miljöerna. Vidare beskrivs att klimatpolitiken behöver sammanlänkas med ett säkerhetspolitiskt perspektiv och att Sverige ska vara pådrivande för en miljömässigt hållbar utveckling i regionen. I temat betonas hotet mot av klimatförändringar, vidare är det vagt beskrivet vilka hot klimatförändringen genererar, dock beskrivs oljeutvinning och transportvägar som källor till negativ påverkan för miljön och dess befolkning, Arktis är centralt i beskrivningarna, men även globalt hot lyfts fram, och tillika specifikt Sverige utifrån beskrivningen om svenska samer, som ett urfolk i Arktis och att en påverkan i Arktis berör boende i Sverige. (2015:16:UU1, s 15; 2016/17:UU6, s. 9, 12; 2017/18:UU18, s. 16-17; 2017/18:UU21, s. 32; 2018/19:UU14, s. 24)

Det andra temat som träder fram i narrativet är konkurrens om utvinning av naturresurser. Det beskrivs att det uppskattas finnas en tredjedel av världens naturgasreserver och 10 procent av världens oljereserver i Arktis. USA har redan getts tillåtelse till oljeutvinning i Alaska och östra Grönland samt i nordligaste Ryssland pågår förberedelser för storskalig utvinning. Det beskrivs att detta medför att flera länder intresserar sig för Arktis och börjar bevaka sina intressen. Isavsmältningen ihop med nya transportleder innebär nya hot mot miljön och risker för säkerhetspolitisk spänning. Det beskrivs att Arktis är en region i förändring och får en ökad strategisk betydelse på grund av ökad konkurrens om resurser och ökad ekonomisk aktivitet då isarna smälter vilket gör det mer ekonomiskt lönsamt att utvinna naturresurser, vilket kan leda till en polarisering av olika nationella intressen och riskera skapa säkerhetspolitiska spänningar. (Bet. 2015/16:UU11, s. 15; Bet. 2016/17:UU6, s.7; FM PERP, 2016, s. 31; 2017/18:UU18, s. 10, 17; 2017/18, s. 33) I Bet. 2017/18:UU18 beskrivs att *”Det innebär att både nationer och andra aktörer anser sig ha rätt att ta upp olja och andra naturresurser som tidigare var begravda under isarna”*. I Bet. 2017/18:UU18 beskrivs att Sverige

”bör ta fram en ny tydlig Arktisstrategi som tar fasta på regionens säkerhetspolitiska betydelse, inklusive kampen om resurserna och en fungerande infrastruktur.” (2017/18:UU18, s. 10) Beskrivningen av vad som hotar är relativt vagt, men betonar konkurrensen vid utvinningen av naturresurser och nationers ekonomiska intressen vilket kan påverka säkerhetspolitiska situationen mellan stater, Sverige är omnämnt utifrån att det behövs ta fram en ny Arktis strategi även innefattar konkurrensen om resurserna.

Det tredje temat som träder fram är de nya transportlederna i Arktis. Vilket beskrivs som att när isarna smälter möjliggörs nya transportleder, genom Nordost och Nordvästpassagen och att det ihop med möjligheten till utvinning av naturresurser innebär nya hot mot miljön vilket ger en ökad risk för säkerhetspolitiska spänningar. Det beskrivs att på grund av klimatförändringarna och den ökade fartygstrafiken ska kommissionen genom horisont 2020 ta fram ett nätverk som hanterar de hot som nordostpassagens öppnande medför och verka för sjösäkerhet via EU och FN forum. Vidare beskrivs att Arktiska rådet bör ta initiativ till ett traktat som reglerar Rysslands kontroll över Nordostpassagen. Vidare beskrivs att Kina har tagit ett initiativ till *Belt Road Initiative*, vilket beskrivs vara ett tydligt uttryck för globala ambitioner, vilket innefattar transportförbindelse till land och till havs i de arktiska farlederna, vilket Kina döpt till *Polar Silk Road*. Vidare beskrivs att Arktis är i ökande omfattning viktigt för Kina ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv och att detta kommer medföra ökad kinesisk aktivitet i det svenska närområdet. (2015/16:UU11, s. 15; 2016/17:UU6, s. 7; 2017/18:UU18, s. 22; MUST, 2019, s. 32) I den försvarspolitiska inriktningen värnkraft beskrivs att *”På senare tid har Ryssland också uttryckt en strävan om att kontrollera sjöfarten genom nordostpassagen.”* (Ds. 2019:8, s. 51)

5.3.3 Vem/vad ska skyddas?

I narrativet finns fem referensobjekt det mest centrala är **Arktis** och omnämns då även som regionen och Arktis regionen. Det andra är **Arktis miljö** som beskrivs på ett generellt plan, och benämns vanligtvis bara som ‘miljön’, tolkaren av texten får anta att flera aspekter och skyddsvärden ingår i den mer generella beskrivningen. De specifikt utpekade hoten i narrativet riktas mot växtliv, djur, havsisar, Arktis unika natur, utrotningshotade arter och marina miljöer. Det tredje är **Arktis befolkning**, vilka befolkningarna är eller utgörs av beskrivs inte, mer än att det får tolkas som att det är den befolkning som i det som benämns Arktisregionen. Befolkningen i Arktis beskrivs som även som urfolk i Arktis, invånare i Arktis och även urfolkens traditionella livsstil nämns som skyddsvärt. Det fjärde är **Sverige**, som Staten/nationen Sverige, Sverige, ett arktiskt land, Sverige som en del av Norden, som en del av Nordeuropa, som en del av Europa. Men även utifrån svenska intressen, Sveriges geografiska belägenhet, Sveriges närområde, Sveriges urfolk, samerna, som lever i norra Sverige och som framtidens försvarsmakt. Det femte är **nordiska stater** utifrån beskrivningen i narrativet att de alla är Arktiska nationer.

5.3.4 Vad utgörs hoten utav?

Hoten mot referensobjektet **Sverige** beskrivs utgöras av klimatförändringar och smältande isar vilket påverkar stora intressen inom energi, sjöfart och miljö, dessa kan ge geostrategiska följd effekter med ökad konkurrens i Arktis regionen, vilket kan leda till en negativ säkerhetspolitisk utveckling. Ryssland beskrivs ha militära intressen i Arktis och att landet är berett att använda militär makt för att nå politiska syften. Ryssland beskrivs vidare ha deklarerat sina militära intentioner i Arktis och att den militära uppbyggnaden är initierad av Ryssland och att landet bygger upp sina resurser på stor bredd. Ryssland beskrivs vilja ta kontrollen över nordostpassagen. Vidare beskrivs att ett varmare klimat kan leda till ökade motsättningar i Arktis där Ryssland, USA, Kina ökar sin militära närvaro för att säkra sina strategiska intressen. Stater som saknar geografisk anknytning till Arktis ökar sin närvaro och resurser att verka i Arktis, där lyfts Kina fram som ett land med dessa ambitioner, och att Arktis är viktigt för Kina ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv, vilket medför ökad kinesisk aktivitet i Sveriges närområde. Utplacandet av militära styrkor i Arktis och ökad militär närvaro i Sveriges närområde beskrivs innebära en ökad risk för militära konfrontationer vilket kan leda till eskalation. Ryssland pekas ut som den nation som har initierat militariseringen av Arktis och genomför en militär upprustning i regionen och det förstärks med att det är en grundläggande förändring. Ryssland beskrivs som det största hotet mot regionens säkerhet. Men även andra stormakter beskrivs ha intresse för Arktis, där USA och Kina omnämns, vilket kan tolkas som att det finns en risk för konflikt mellan de tre stormakterna då de anses ha intresse i området, vilket kan påverka Sveriges säkerhet. Rysslands, USA och Kinas beskrivs ha ökad aktivitet i Arktis och att det är viktigt att värna om svenska intressen i norr. Kinas koppling till Sverige och dess ökade närvaro preciseras inte ytterligare utan kan tolkas som att det kan riskera en ökad risk för konflikt med andra stater som har intresse i området. Att Sverige beskrivs som en Arktis stat och att en del av Arktis urinvånare, de svenska samerna riskeras att hotas av klimatförändringar, kan tolkas som att det är viktigt att betona att det är en del av Sveriges identitet och befolkning som hotas.

Hoten mot referensobjektet **Arktis miljö** beskrivs utgöras av klimatförändringar och smältande isar vilket skapar ett ökat intresse för regionen avseende utvinning av naturresurser och en ökad sjöfart vilket medför risker för miljöutsläpp, oljeutsläpp, påverkan på Arktis känsliga miljö. Hoten beskrivs som allvarligare än någonsin, med allvarliga konsekvenser för Arktis ekosystem. USA och Ryssland beskrivs vara de stater som påbörjat utvinningen. Vad ökad sjöfart innebär förtydligas inte ytterligare mer än att det medför risker för Arktis känsliga miljön och dess ekosystem.

Hoten mot referensobjektet **Arktis befolkning** beskrivs utgöras primärt av den globala uppvärmningen med klimatförändringar och smältande havsisar till följd, vilket beskrivs ge globala konsekvenser och att isavsmältningen riskerar ge allvarliga konsekvenser för urinvånarna att bedriva sina traditionella livsstilar och näringar. Med risker för deras miljö och för konflikter i regionen. Förändringarna i klimatet beskrivs som det största hotet i modern tid med effekter på befolkningen som bor där. Vilka de globala och allvarliga konsekvenserna är preciseras inte ytterligare, inte heller vilka effekterna är eller vilken befolkning som åsyftas.

5.4 Sammanfattning analys

5.4.1 Sammanfattning, 2008-2014

Huvudtemat är hotet från klimatförändringarna. Det finns bara ett tydligt hot beskrivet i narrativet. Det är hotet av klimatförändringarna där referensobjektet är miljön, den arktiska regionens miljö och dess befolkning. I narrativet framträder klimathotet, vilket hotar samtliga referensobjekt, där Arktis befolkning är särskilt framträdande som referensobjekt. Därefter framträder beskrivningar om risker för nya hot. Det är inga konkreta hot beskrivna, men däremot går det att uttolka referensobjekt. De nya möjligheterna för utvinning av naturresurser kan hota Arktiska miljön utifrån oljeborrning, oljeutsläpp och de nya transportlederna kan leda till olyckor med oljeutsläpp som följd. De nya möjligheterna för utvinning av naturresurser och transportmöjligheter beskrivs också vagt och inga särskilda hot är beskrivna, men att det kan leda till ett ökat intresse och aktivitet i regionen, med risk för ökad säkerhetspolitisk spänning och ökad militär närvaro. Ryssland är omnämnt i beskrivningarna och även USA, ingen av nationerna är beskrivna som hot mot referensobjektet Sverige som stat eller Sverige utifrån närområde, men risken för säkerhetspolitiska spänningar mellan stater kan tolkas som att det hotar Sverige.

5.4.2 Sammanfattning, 2014-2019

Huvudtemat är hotet av militariseringen av Arktis. Hoten från klimatförändringarna beskrivs hota referensobjektet miljön, Arktis miljö, Arktis växt och djurliv, den Arktiska regionens befolkning men även Sveriges befolkning sett utifrån att en del av Arktis urbefolkning är samerna i norra Sverige. Vad som hotar är inte definierat, mer än att det beskrivs utifrån klimatpåverkan. De nya möjligheterna av utvinning av naturresurser beskrivs redan vara påbörjade av USA och att Ryssland genomför aktiva förberedelser för storskalig utvinning. Vilket hotar Arktis miljö, utifrån påverkan på miljön och risk för oljeutsläpp. De nya transportmöjligheterna beskrivs leda till ökad aktivitet och ökad risk för olyckor och oljeutsläpp vilket hotar Arktis

miljö. De nya möjligheterna för utvinning av naturresurser beskrivs utgöra konkurrens mellan stater vilket kan leda till försämrad säkerhetspolitisk situation vilket kan tolkas hota referensobjektet Sverige, då inga direkta hotbeskrivningar återges i narrativet. De nya transportmöjligheterna beskrivs utifrån att Ryssland vill kontrollera Nordostpassagen och att Kina initierat projektet *Polar Silk Road Initiative* i de arktiska farlederna. Det beskrivs leda till att Kina ökar sin närvaro i det svenska närområdet. Kina beskrivs ha ett särskilt säkerhetspolitiskt intresse för regionen. Beskrivningarna är vaga och inget direkt hot beskrivs, men det kan tolkas som att det hotar referensobjektet Sverige utifrån det som benämns det svenska närområdet. Vidare benämns det att det är viktigt att värna om svenska intressen i norr. De hot i som beskrivs mer specifikt i narrativet, är riktade mot referensobjektet Sverige. Ryssland beskrivs som den stat som initierade militariseringen av Arktis, och som utökat sin övervakning i regionen, med övervakning av alla flyg och sjörörelser. Ryssland beskrivs utgöra det största hotet för regionens säkerhet. Rysslands utplacering av militära styrkor och öppna uttalade militära intresse för Arktis och vilja till maktprojektion i området kan inte annat än tolkas att det direkt hotar referensobjektet Sverige utifrån beskrivningarna. USA, Kina och Ryssland nämns ha strategiskt intresse för regionen, vilket kan tolkas hota Sverige utifrån risk för vad som beskrivs som ökad risk för eskalation i området. Sverige som referensobjekt beskriver sig som en Arktisk stat, med nationella intressen i norr, men även utifrån att alla nordiska stater är arktiska stater och att påverkan på något nordiskt land skulle få en påverkan på Sverige, vilket kan tolkas som att referensobjektet för hoten utökats till Norden, och Sverige som en del av Norden. Den ökade hotet av militariseringen av Arktis ihop med Ryssland har även utökat referensobjektet Arktisregionen till Norden och Sverige, men även Försvarsmakten utgör referensobjektet utifrån beskrivningen om att den framtida försvarsmakten måste omhänderta det breddade hotpektrumet som framträder i Arktisregionen.

6 Resultatdiskussion

6.1.1 Svar på forskningsfrågan: ”Hur har svenska offentliga hotnarrativ om Arktis förändrats över tid?”

Det som förändrats över tid är att narrativens huvudtema har förändrats. Där huvudtemat i narrativ 2008-2014 med hotet från klimatförändringar förändrats till hotet från militariseringen av Arktis i narrativ 2014-2019. Det som vidare har förändrats är beskrivningarna om vad som utgör hot mot referensobjekten. Från att hotbeskrivningarna i huvudsak var riktade mot referensobjektet Arktis, med tonvikt på hot från klimatförändringarna mot den Arktiska miljön till förskjutas mer mot referensobjektet Sverige. Hotet från klimatförändringarna beskrevs inledningsvis hota referensobjektet Arktis befolkning, Arktis urfolk till att senare specifikt beskriva att de svenska samerna är en del av den Arktiska befolkningen. Vidare förändras beskrivningarna om vad som hotar det säkerhetspolitiska läget i Arktis med risk för ökad militarisering, vilka går från vaga och diffusa hotbeskrivningar om en risk för ökad säkerhetspolitisk spänning, där inga specifika stater var beskrivna som hot. Till att beskriva Ryssland som det största hotet mot Arktisregionen, samt som den stat som initierat militariseringen. Förändring har även skett inom hotbeskrivningen kring de nya transportmöjligheterna. Inledningsvis beskrevs transportvägarna som nya möjligheter i och med Nordostpassagen öppnande, men att det fanns risker. Referensobjekt var då Arktis miljö och hotet var en ökad risk för olyckor och oljeutsläpp. Hotbeskrivningen förändrades till att Kina beskrevs ha ett handels- och säkerhetspolitiskt intresse för Arktisregionen och att Kinas projekt *Polar Silk Road Initiative* kan öka den kinesiska aktiviteten i referensobjektet, Sveriges närområde. Samt att Ryssland beskrevs vilja kontrollera Nordostpassagen. Det skedde även en förändring i referensobjektet Nordeuropa, vilket beskrevs i början kunna bli strategiskt viktig region. Till att beskrivas som att alla nordiska länder är arktiska stater och att en konflikt som berör någon av dem, påverkar Sverige.

6.1.2 Likheter och skillnader, 2008-2019

Här presenteras de mest utmärkande likheterna och skillnaderna. Likheterna är att klimatförändringar och de smältande isarna beskrivs som det huvudsakliga hotet och är lika i båda narrativen. De teman som framträder om utvinning av naturresurser, nya transportvägar och Arktis som en militärstrategisk viktig plats är likartade i båda narrativen. Gemensamt är också att hotbeskrivningarna till huvuddel vagt och diffust beskrivna mot respektive referensobjekt. Skillnaderna är förskjutningen av huvudnarrativets tema. Hotet är den ökade militariseringen av

Arktis, vilket får en central betydelse i hotbeskrivningarna i det senare narrativet. Den tydligaste skillnaden är att Ryssland beskrivs utgöra det största hotet mot regionens säkerhet och att referensobjektet Sverige blir betydligt mer framträdande. Där betoningen på svenskt närområde, att Sverige är en arktisk stat och att de svenska samerna tillhör Arktis urbefolkning och att värna om svenska intressen i norr.

6.1.3 Resultatdiskussion

Det resultatet kan påvisa, är att inom respektive narrativ återfinns inga diametrala skillnader i uppfattningen om vad som utgör hotet och vad som är hotat, utan att det resultatet kan tolkas som att det råder en konsensus i hotbeskrivningarna, vilket påvisas genom att det är återkommande och likartade hotbeskrivningar och konstruktioner i narrativet, av en repetitiv karaktär. Förändringen i hot-narrativen framträder när de jämförs mot varandra. Resultatet visar på att hotbeskrivningarna inte är linjärt utformade. Hotbeskrivningarna i narrativen visar på att det är flera hotbeskrivningar som flätas samman och i sin tur kan generera nya hotbeskrivningar och följer narrativets teman. I båda narrativen var beskrivningarna om vilka risker och hot som var kopplade till Arktis samstämmiga och beskrivningarna var återkommande och vad som uppsatsförfattaren även tolkar som att det framträdde en gemensam uppfattning om vilka risker och hot som påverkade referensobjekten. De teman beskrivningar om hot som framträdde i narrativen, följdes åt igenom hela tidsperioden. Men med förskjutning i tonvikt på vilket hot som framträdde mest. Vilket gick från rikliga beskrivningar om klimathot till att i narrativ 2014-2019 ökad tonvikt på militära hot i Arktis. Det som kan resultatet kan påvisa är att hotbeskrivningarna inledningsvis är väldigt vaga, referensobjekten var något mer tydligt beskrivna men inte avseende vad som hotade referensobjekten explicit. Hotbeskrivningarna fortsatte även över tid vara vaga, däremot visar analysen på att referensobjekten förändrades i beskrivningarna i narrativ 2014-2019, där särskilt referensobjektet Sverige beskrevs utifrån Sveriges närområde, svenska intressen i norr, de svenska samerna som en del av Arktis urbefolkning och Sverige som en del av de nordiska arktiska staterna. Vidare kan resultatet visa på att hot-narrativen förändrades över tid utifrån att det som hotar referensobjektet förändrades från vaga beskrivningar om risken för ett ökade säkerhetspolitiska spänningar där inga stater var särskilt utpekade till att Ryssland beskrevs som den stat som initierat militariseringen av Arktis, och utgör det största hotet mot regionen. Analysen kan även visa på att hot-narrativen förändrats inom temat nya transportmöjligheter där det inledningsvis inte fanns någon beskriven aktör, till en förändring där Ryssland beskrevs vilja kontrollera Nordostpassagen och att Kina har ett säkerhetspolitiskt intresse för regionen och de arktiska farlederna med ett utpekad projekt, *Polar Silk Road Initiative*.

7 Diskussion och slutsatser

Studiens analys och resultat har funnit en förändring, men det är viktigt att tydliggöra att en annan forskare hade kunnat tolka materialet på ett annat sätt och kommit fram till andra svar. Beskrivningen om klimatförändringarnas hot mot natur och befolkning bibehålls konsekvent under hela perioden. Däremot konstrueras hoten av Arktis säkerhetspolitiska utveckling och dess militärstragiska betydelse med ett annat tonläge, från försiktiga beskrivningar till att representanter för staten tydligt konstruerar Ryssland som ett hot mot regionen och Arktis som en arena med ökad risk för militära incidenter och ökad risk för en eskalation mellan öst och väst. Det förändrade retoriska tonläget i beskrivningarna i det senare narrativet betonar också den förändrade beskrivningen av referensobjektet Sverige, vilken beskrivs på ett annat sätt, där de svenska myndigheterna har valt att tydligare belysa Sverige och Sveriges befolkning som en del av Arktis, Norden som en del av Arktis och uttalat 'svenska intressen i norr'. En anledning till att flera av hot och riskbeskrivningarna var återkommande och på så sätt kan tolkas förstärka varandra, skulle kunna förklaras med det undersökta materialet, där en hotbeskrivning från en myndighet återkommer i en annans myndighets beskrivning och även sedan i propositioner och departementsserier. Studien påvisar att det råder en bred konsensus i de svenska offentliga narrativen om vad som hotar och vad det hotar.

Arktis är en komplex region där många utmaningar knyts ihop i ett geografiskt område, där klimatförändringarna påverkar flera stater, händelseutvecklingar och intresseområden. Hot-narrativen visar på detta och hur hot och risker förskjuts och interagerar mellan varandra. Arktis är en region präglad av inderdependens mellan stater, vilka samtidigt har nationella intressen bevaka.

Fallets komplexitet ihop med materialets omfattande storlek, har tvingat studien till förenklingar. Vilket gör att den kan kritiseras för att den inte definierar och förtydligar vilka aktörer som beskrivit hoten, eller hur mottagarna av beskrivningarna förhållit sig till dessa. Studien kan även kritiseras för att inte tagit med det rådande omvärldsläget.

Studiens resultat korrelerar i stort med Padrtova (2019) forskningsartikel vilken undersökte amerikanska nyhetsmediers rapportering om Arktis under perioden 2008-2016. Undersökningen visar på att säkerhets-narrativen beskriver att klimatförändringarna och isavsmältning hotar Arktis befolkning och miljö, natur, djurliv och urfolks traditionella livsstil. Klimatförändringarna leder även till möjligheter att utvinna naturresurser och nya transportvägar, vilka hotar Arktis befolkning och miljö. Arktis beskrivs som en plats där makter möts och stater försöker skydda nationella intressen och att det är en nödvändighet att militarisera

Arktis vilket ger en ökad militär uppbyggnad av regionen som skapar osäkerhet och ett säkerhetsdilemma. Där Ryssland är mest frekvent omnämnt i sammanhanget.

Slutsatserna som kan dras utifrån denna uppsatsens resultat är att de svenska hotnarrativen i stort följer Padrtova resultat. Vilket kan peka mot att förändringarna i de svenska offentliga hot-narrativen om Arktis inte är ett lokalt fenomen. Det kan antagas vara naturligt att det skett en förändring av hot-narrativet i studien och att det sannolikt finns fler svenska statliga hot-narrativ som förändrats med Rysslands aggressioner i Ukraina och annektering av Krim, då utrikesministern uttalat Ryssland som ett explicit hot, 2015. (Regeringskansliets webbplats, 2015) Det är också sannolikt att de svenska hot-narrativens förändring följer andra västerländska länder och att det finns politiska syften att dela hot-narrativ med andra stater i och med det utökade samarbetet med NATO avseende världlandsavtal och solidaritetsförklaringen, 2009 avseende de nordiska staterna, och att den förändrade omvärldsutvecklingen även driver hot-narrativens utveckling. (prop. 2015/15:152, Ds. 2013:33, s. 223) Därmed också sannolikt naturligt att Ryssland och Kina framträder i det senare narrativet och att klimatförändringarna och miljöhoten är mer framträdande i det första narrativet. Men detta har inte varit studiens ansats att svara på. Förslag på vidare forskning kan vara att undersöka om fler svenska offentliga hot-narrativ förändrats inom andra geografiska områden, så som mellanöstern regionen, östersjöregionen och Gotland, eller vidare forskning med en förklarande ansats, varför har de svenska hot-narrativen om Arktis förändrats?

8 Referenser

- Arctic office/natural environment research council = Webbplats Discovering the Arctic [Elektronisk] Tillgänglig: <https://discoveringthearctic.org.uk/arctic-governance/arctic-circumpolar-governance/where-is-the-arctic/>. Hämtdatum: 2020-04-08.
- Balzacq, Thierry, 2011, *Securitization theory – How security problems emerge and dissolve*, edited by Thierry Balzacq. New York: Routledge.
- Bet. 2009/10:UU3, Norden. Utrikesutskottets betänkande.
- Bet. 2011/12:UU1, Uppgiftsområde 5 – internationell samverkan. Utrikesutskottets betänkande.
- Bet. 2011/12:UU3, Norden. Utrikesutskottets betänkande.
- Bet. 2011/12:UU9, Norden. Utrikesutskottets betänkande.
- Bet. 2012/13:UU3, Norden. Utrikesutskottets betänkande.
- Bet. 2012/13:UU7, Vissa säkerhetspolitiska frågor. Utrikesutskottets betänkande.
- Bet. 2013/14:FöU7, Försvarspolitiska frågor. Försvarsutskottets betänkande.
- Bet. 2013/14:UU14, Riksrevisionens rapport om Sverige i Arktiska rådet. Utrikesutskottets betänkande.
- Bet. 2014/15:FöU11, Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016-2020. Försvarsutskottets betänkande.
- Bet. 2015/16:UU11, Riksrevisionens rapport Arktiska rådet – vad Sverige kan göra för att möta rådets utmaningar. Utrikesutskottets betänkande.
- Bet. 2016/17:UU11, Säkerhetspolitik, Utrikesutskottets betänkande.
- Bet. 2016/17:UU6, En integrerad EU-politik för Arktis. Utrikesutskottets betänkande.
- Bet. 2017/18:UU18, Norden. Utrikesutskottets betänkande.
- Bet. 2017/18:UU21, Politiken för global utveckling. Utrikesutskottets betänkande.
- Bet. 2018/19:UU14, Norden. Utrikesutskottets betänkande.
- Bet. 2019/20:FöU1, Uppgiftsområde 6 – Försvar och samhällets krisberedskap. Försvarsutskottets betänkande.
- Boréus, Kristina & Bergström, Göran, 2018. *Textens mening och makt*, 4u. Lund: Studentlitteratur AB.
- Buzan, Barry, Wæver, Ole, Wilde, de, Jaap, 1998. *Security a new framework for analysis*. London: Lynne Rienner publishers Inc.
- Croft, Stuart & Moore, Cerwyn, 2010. *The evolution of threat narratives in the age of terror: understanding terrorist threats in Britain*. International Affairs, 86:4 (S. 821–835). Journal Compilation: Blackwell publishing ltd/The Royal institute of international affairs.

- Eriksson, Johan, 2004. *Kampen om hotbilden – Rutin och drama i svensk säkerhetspolitik*. Stockholm: Santérus förlag.
- Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns och Wängnerud. 2017. *Metodpraktikan, 5u*. Visby: Wolters Kluwer Sverige AB.
- FM PERP 2009 = Försvarsmakten, *rapport från perspektivstudien 2009 – Det militärstrategiska utfallsrummet*.
- FM PERP 2013 = Försvarsmakten, *Försvarsmaktens redovisning av perspektivstudien 2013. FM2013-276:1*
- FM PERP 2016 = Försvarsmakten, *slutredovisning av Försvarsmaktens perspektivstudie 2016-2018 - Tillväxt för ett starkare försvar*.
- Granholm, Niklas, 2019. *Utvecklingen i Arktis: Påverkan på och implikationer för Sverige*. FOI Memo 6887. Totalförsvarets forskningsinstitut. (FOI)
- Gustavsson & Tallberg. 2014. *Internationella relationer*, upplaga 3:6. Lund. Studentlitteratur AB.
- Heier, Tormod, 2018. *Avoiding war: How should northern europe respond to the US-Russian rivalry?*, *Arctic Review on Law and Politics*, vol. 9, S. 267-286. <http://dx.doi.org/10.23865/arctic.v9.1218>
- Krause, Keith & Williams, Michael, 2018. *Security and 'security studies: Conceptual evolution and historical transformation*, in *The Oxford handbook of international security*, eds, Gheciu & Wohlforth, DOI: 10.1093/oxfordhb/9780198777854.013.2
- MSB 2011 = Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, *MSB:s strategiska analys – redovisning av uppdrag i MSB:s regleringsbrev för år 2011*.
- MSB 2012 = Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2012. *Underlag för nästa försvarspolitiska inriktningsbeslut*.
- MSD 2016 = Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin – MSD 2016*.
- MUST 2012 = Försvarsmakten, Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, *MUST årsrapport 2012*.
- MUST 2013 = Försvarsmakten, Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, *MUST årsrapport 2013*.
- MUST 2018 = Försvarsmakten, Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, *MUST årsrapport 2018*.
- MUST 2019 = Försvarsmakten, Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, *MUST årsrapport 2019*.
- Padrtova, Barbora, 2019. *Frozen narrative: How media present security in the Arctic*. Polar Science: Elsevier. <https://doi.org/10.1016/j.polar.2019.05.006>
- Regeringskansliet, Försvarsdepartementet. *Ds 2019:8. Värnkraft - inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021-2025*
- Regeringskansliet, Försvarsdepartementet. *Ds. 2013:33- Vägval i en globaliserad värld*.
- Regeringskansliet, *Regeringens proposition 2008/09:140 - Ett användbart försvar*.
- Regeringskansliet, *Regeringens proposition 2014/15:109 - Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016-2020*.
- Regeringskansliet, Utrikesdepartementet, 2011. *Sveriges strategi för den arktiska regionen*.

- Regeringskansliet, 2015, Regeringens proposition 2015/16:152 - *Samförståndsavtal om världslandsstöd*.
- Regeringskansliets webbplats, 2015 = Regeringskansliet, utrikesdepartementet, Margot Wallström: *Debattartikel – Ryssland ett allvarlig hot mot Europas fred*. <https://www.regeringen.se/debattartiklar/2015/03/ryssland-ett-allvarligt-hot-mot-europas-fred/>. Hämtdatum: 2020-05-06.
- Robertsson, Alexa, 2018. *Kap 6, narrativ analys*, i Boréus, Kristina & Bergström, Göran, 2018. *Textens mening och makt*, 4u. Lund: Studentlitteratur AB.
- Romaniuk, Scott Nicholas, 2013. *Global Arctic – Sovereignty and the Future of the North*. Berkshire: Berkshire Academic Press Limited.
- Rychnovská, Dagmar, 2014. *Securitization and the power of threat framing*. Perspectives, Vol. 22, No. 2, pp. 9–31: Institute of international relations, NGO. <https://www.jstor.org/stable/24625251>
- SVD 2020 = Svenska dagbladets webbplats, Arktis – En nationell säkerhetsangelägenhet. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.svd.se/arktis--en-nationell-sakerhetsangelagenhet>. Hämtdatum: 2020-03-17
- Vouri, Juha, 2016, i *Constructivism and Securitization studies from: Routledge Handbook of security studies routledge*. Accessed on 25 Mar 2020. <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9781315753393>
- Wæver, Ole, 1989. *Conflicts of vision: Visions of conflict* i O. Wæver, P. Lemaitre och E. Tromer, *European polyphony: Perspectives beyond East-West confrontation*. London: Macmillan.
- Østhagen, Andreas, 2017. *Geopolitics and security in the Arctic: what role for the EU*. *European View*, 16: s. 239-249. <https://doi.org/10.1007/s12290-017-0459-1>